

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Nichita Stănescu

"Nichita Stănescu aparține unei generații pe care istoria, zic unii, ar fi favorizat-o. Ea ar fi apărut într-un moment de gol în literatură și l-ar fi acoperit repede, beneficiind de absența marilor modele."

Nu cred deloc în aceasta explicație și am să de ce: poezia tanără din anii 60 s-a afirmat aproape simultan cu revenirea în actualitate a marilor poeți interbelici. O alianță norocoasă, într-adevăr, de care tinerii au profitat întorcând poezia la tezele și limbajul ei specifice. În mai puțin de zece ani, fata poeziei românești s-a schimbat, grăție lui Nichita Stănescu și colegilor lui de generație, grăție, desigur, și altor forțe spirituale, care, într-o frumoasă competiție, au provocat realmente o renastere a literaturii române."

Eugen Simion

E drept că, chiar în viața spirituală a marilor popoare, apariția unor poeți sau alti creatori, de o deosebită vocație, care să înfrunte timpul și să ramane în cultura, este destul de rară... Cu atât mai mult în viața unor popoare mici sau mijlocii, cu atât mai rar a unor genii artistice ca Mihai Eminescu. El sunt că niste falnici și pururea tineri brazi, sub umbra carora își duc viața pasnică ceilalți arbori, florile, ierburile și mușchii: adică acea faună în continuă efervescentă care formează existența culturală, de zi cu zi, a unui popor ca al nostru, unde lumina cartii a fost întotdeauna în cîrstirea ce îl-a cuvenit.

Numele lui Nichita Stănescu a fost raportat, de mulți admiratori, la cel al "poetului (nostru) nepereche". E drept că autorul "dulcelui stil clasic" a impresionat puternic generația contemporană și continuă să starnească admirarea noilor săi cititori.

El a fost, alături de Nicolae Labis, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Horia Bădescu, Leunid Dimov și Grigore Vieru, din Republica Moldova, unul dintre cei mai de seama creatori români din secolul al XX-lea, care au ridicat, dintr-o data, lirica noastră la nivelul literaturii europene de cea mai bună calitate.

Fata de ceilalți poeți, alături de care l-am amintit, Nichita Stănescu s-a evidențiat printr-o inteligență nativă scliptoare și o spontaneitate creatoare rar întâlnită, care, imbinată și folosită cu șicsărindă, au dus la combinații verbale și filosofice deosebite: "E o intamplare a ființei mele; / și-atiunci, fericirea din lăuntru meu / e mai puternică decât mine..." (Cantec).

Evident că, absolvent al Facultății de Filologie, pe vremea când aici mai predau încă George Calinescu și Alexandru Piru, el avea și o cultură umanistă pe masura acestor calități native, dublată de o lectură bogată, reusind să imbine "slova de foc cu slova faurită"¹, cum ar fi spus Tudor Arghezi, în modul său personal, de neegalat și de neimitat, fiindcă, oricine ar încerca să facă, ar ramane un epigon umbrit, ca și cei care să-și aflată sub aripa Luceafărului eminescian.

Dar acest efort nu este vizibil și marele sau merit, care l-a ajutat să depășească repede randurile

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

celor amintiti, a fost firescul artei sale, care i s-a potrivit nu ca un costum, confectionat la un croitor de lux, nici ca o camasa de matase, sub care poetizezi direct cu simturile, ci ca pielea care ascunde pieptul, unde se afunda inima poetului...

Acesta este Nichita Stănescu, un poet de excepție din Carpați, comparabil cu oricine (chiar și cu Mihai Eminescu), dar ramanand el insusi, și numai el.

Cele cîteva premii literare, care i s-au acordat în timpul vieții: de patru ori Premiul Uniunii Scriitorilor (romani) Premiul International Herder (Viena), Marele Premiu Cununa de Aur, de la Struga (Iugoslavia) nu au facut altceva decât să semnaleze faptul că el a fost remarcat pe plan european și primit în paginile Iстории Literaturii Universale.

Astfel trebuie să vorbim despre Nichita Stănescu: despre un poet român care aparține patrimoniului cultural universal.

Particularitățile creației sale poetice îl apropiu de marii lirici ai lumii: exprimarea metaforică abstractă, polivalentă simbolurilor, statutul demiurgic al creatorului - care cauță noi culmi ale gândirii și expresivității -, pendularea între concret și abstract, între timpul prezent și cel viitor, între existența imediata și iluzia amagitoare.

Expresivitatea limbajului folosit rezultă tocmai din aceste antiteză inedite, cuvintele și necuvintele sale fiind multiple ipostaze ale existenței lirice, pe care poetul îi le transmite apelând la toate simturile deodată, ca "o floare / al carui miros / suntem".

Evolutia lirismului sau porneste de la o poetica translucida, ca în volumul *Sensul iubirii*, urcând spre frenezia Erosului, într-*"o betie alba a simturilor"*, cum intalnim în O vizionare a sentimentelor, până la perceperea dureroasă a timpului, care trece chiar și pentru creator, (Dreptul la timp), chinuit de obsesia mitului nasterii (*Oul și Sfera*), încercând să se apropie de Mihai Eminescu, prin cautarea unei noi cosmogonii (Necuvintele).

"Este evidentă, afirma Ion Pop, încă din prima carte a lui Nichita Stănescu, tendința să de a aseza discursul liric sub semnul jocului. În peisajul litar al sfârșitului celui de-al saselea deceniu, dominat de indiferent de varsta poetilor - de gravitatea, reală sau mimată, a scrisului esențial, autorul *Sensului iubirii* schiță proiectul unui spațiu ce permitea o nouă situație a subiectului liric față de univers. Un spațiu ce avea să se prelungă progresiv în creația noilor generații, expresie a recuperării și fortificării constiinței de sine a poeziei"

LEOAICĂ, TANĂRĂ, IUBIREA

„, Fericit este exprimată (în Leuaica tanără, iubirea, n.n.) ideea că dragostea invadă nu numai întregul corp al omului, dar și toate obiectele din preajma sa: "Mainile mele sunt indragoste / Vai, gura mea iubeste, / și iată, m-am trezit / că lucrurile sunt atât de aproape de mine / încât abia pot merge printre ele, / fără să ma ranesc." Atacul erotic este felin, fără să ramane în sfera animalistică. "

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Alexandru Piru

Titlul Leuaica tanara, iubirea e superb, senzual si provocator - exprimand emotia unui tanar care iubeste pentru prima data si caruia i se pare ca, prin simtamtul lui, se unește cu eternitatea. Metafora si personificare, descantece si simetrie, epitet si paralela simbolica intre o fiinta salbatica si un sentiment omenesc, adica intre concretul care il inspaimanta pe indragostit si abstractul pe care il intuieste - titlul poeziei transfera iubirea din domeniul rational in cel al subconscientului, de unde ne indeamna s-o descoperim si s-o inaltam din nou in rational.

Cuvintele sunt reluate in primul vers, ca o amenintare (pentru ca cititorul sa si le imprime bine in memorie): (leoaica) "mi-a sarit in fata", adica a aparut pe neasteptate, cu atat mai greu de prevazut ori de rezistat ispitelor ei.

Un fior adolescentin, incordat si carnal, dar firesc, urca, din trupul tamarului, placut si dureros (transformand senzatia subtila a sarutului in cea dureroasa a muscaturii): "Coltii albi mi i-a infipt in fata/m-a muscat leoaica, azi, de fata."

Dar iubirea e pura (cu "coltii albi") si, o data contaminat de ea, tamarul sesizeaza altfel universul: "si deodata-n jurul meu, natura / se facu un cerc, de-a dura, / cand mai larg, cand mai aproape, / ca o strangere de ape." Perfectiunea e sub forma de cerc ori de sfera, adica fara asperitati (ca si iubirea), ca soarele ori ca pamantul, si poetul indragostit se muta in interiorul ei.

Prea plinul din sufletul sau nu-i permite sa stea mult acolo: privirea ii "tasneste in sus", cautand culorile curcubeului: "si privirea-n sus tasni, /curcubeu taiat in doua, / si auzul o-ntalni / tocmai langa ciocarlii"...

Transferul de senzatii e evident: auzul intalneste, privirea tasneste spre culori, iar mana nu mai stie sa mangaie decat cu toate simturile deodata: "Mi-am dus mana la spranceana, / la tampla si la barbie, / dar mana nu le mai stie, / si alun-ca-n nestire /pe-un desert in stralucire". Metafora "desert in stralucire" este inrudita (deci, probabil, in mod constient) cu cea din poezia Floarea albastra, a lui Mihai Eminescu, atunci cand iubita ii spune alesului ei: "In zadar rauri de soare / Gramadesti-n a ta gandire /si campiile Asire /si intunecata mare"... dar, in mod invers, Luceafarul poeziei romanesti glasueste "in dulcele stil clasic", pe cand, aici, Nichita Stănescu se exprima in cel mai fermecator vers liber: dovada ca, in acest "desert in stralucire", el vede tot "o leoaica aramie", adica iubirea, "cu miscari violente", care-l fascineaza "inca o vreme, si-nca-o vreme"... "si te-ai dus, dulce minune, /si-a murit iubirea noastră" / Floare-albastra, floare-albastral... / Totusi este trist in lume" - ar fi oftat, cu alte cuvinte, Mihai Eminescu. Intre marii poeti, paralelele pot fi stabilite, fara ca (neaparat) sa le afirmi...

EVCARE

O adevarata arta poetica, la nivelul secolului al XX-lea, inrudita cu Testament, de Tudor Arghezi si Eu nu strivesc corola de minuni a lumii, de Lucian Blaga, este Evocare, bazata pe paralela permanenta iubita-poezie. Abstractizarea ideii de arta, ca dinamica a contrariilor, si imaginea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

creatiei ca "trist cantec de dragoste", aproape atat de mult cele doua concepte, incat ele uneori se suprapun, alteori una poate lua locul alteia.

Ea (poezia-iubita) "era frumoasa ca umbra unei idei" si atat de pura incat "a piele de copil mirosea spinarea ei". Vizualul aluneca spre olfactiv ca, apoi, sa devina dur ca marmora, din care creatorul va ciopli statuia noii frumuseti: "a piatra proaspata sparta" (aluzie la Brancusi), "a strigat dintr-o limba moarta" (ideea revitalizarii cuvintelor stravechi; vezi si Al. Mateevici, Limba noastra).

In strofa urmatoare, Ea, ca centru al intregului act de creatie, prezinta noi caracteristici: "ea nu avea greutate, ca respiratia" - ideea abstractizarii creatiei, revenind la chipul muzei: "razanda si planganda cu lacrimi mari" (reincarnarea creatiei in trupul iubitei; capricioasa, ca vesnic dorita eminesciana), portret atotcuprinzator, amplu si bivalent, cuvintele si necuvintele, timpul si spatiul, particularul si generalul reunin-du-se in aceeasi fiinta.

Penultimul vers il reia pe primul, cu un singur cuvant modificat: "Ea era frumoasa ca umbra unui gand", dar paralela idee (din primul vers) si gand (din cel citat) nu reprezinta decat o treapta ascendentă - pe care poetul o urca in actul creatiei. Jntre ape, numai ea era pamant - incheie autorul, sugerandu-ne trainicia creatiei, alcatuita cu atata truda, fata de tot ceea ce e schimbator in jur ("intre ape"), Nichita Stănescu, dand masura celui mai ingenios joc de cuvinte intalnit pana acum in lirica noastra, determina noi galaxii verbale", atat de inedite si minunat alcatuite, aceasta arta a spunerii dovedeste ca el este un bijutier al cuvintelor, dintre cei mai исusiti.